

ŠAJĀ NUMURĀ:

Samazina administratīvo slogu lauksaimniecības zemes ierīkošanai	2
Tendences meža atjaunošanā	3
Izcirstais koksnes apjoms nedaudz mazāks	3
Uzsākta ES nozīmes biotopu kartēšana jeb dabas skaitīšana	4
Kas ir BIO4ECO?	5
Izstāde „Iepazīsties – koks!” jaunās telpās	5
Izstāde <i>Elmia Wood</i> 2017	6
Kā es kļuvi par plantāciju meža īpašnieku	8
Saimniekosim tālredzīgi savā mežā!	9
Mizgrauzis – lielākais meža ienaidnieks	10
Kāpēc iet bojā jaunie stādījumi?	11
Kā Puscirtīs jaunaudzes kopa	12
Nepabraucam garām!	13
Ar basām kājām pēc veselības un mundruma	14
Gatavojamies svētkiem – pīļu sezonai starta šāviens	15
Jauns memorands medijamo dzīvnieku postījumu samazināšanai	15
Meža īpašnieki aicināti pieteikties konkursam „Sakoptākais mežs”	16
Konkurss „Mūsu mazais pārgājiena 2017”	16
Jauna grāmata „Kokaudžu augšana mūsdienīgi veidotās jaunaudzēs”	16

GAIDĀMAS IZMAIŅAS NOTEIKUMOS PAR KOKU CIRŠANU MEŽĀ

Zemkopības ministrija (ZM) ir sagatavojusi grozījumus 2012. gada 18. decembra Ministu kabineta noteikumos Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”.

Grozījumi paredz nedaudz samazināt galvenās cirtes caurmēru priecī, eglei un bērzam, kā arī atļaut nelielas kailcirtes piejūras mežos, kur līdz šim tās bija aizliegtas. Jaunie noteikumi paredz arī nosacījumus, piemēram, ka, cērtot kokus kailcirtē pēc caurmēra, cirti neveic mežaudzē, kurā kopšanas cirtē veikta pirms mazāk nekā pieciem gadiem, kā arī pēc cirtes mežaudzi jāatjauno, sējot vai stādot ar selekcio-nētu meža reproduktīvo materiālu.

Kāpēc nepieciešami grozījumi?

Gandrīz pirms gada Saeima 2016. gada 16. jūnijā pieņēma lēmumu „Par uzdevumiem, kas veicami, lai nodrošinātu Latvijas dabas resursu un publisko aktīvu ilgtspējīgu, efektīvu un racionālu apsaimniekošanu”. ZM tika uzdots izvērtēt meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu efektivitāti un ietekmi uz mežsaimniecības ekonomisko dzīvotspēju salīdzinājumā ar citām valstīm, kurās ir līdzvērtīgs vai lielāks meža audzēšanai izmantotās zemes īpatsvars un kokrūpniecības potenciāls.

Konstatēts, ka pēdējos gadu desmitos koku augšanas gaita Eiropā ir mai-

nījies. 2004. gadā Latvijā tika uz-sākta meža statistiskā inventarizācija, Latvijas teritorijā regulārā tīklā iekār-tojot vairākus tūkstošus parauglauku-mu un atkārtoti, ik pēc pieciem gadiem, tajos pārmērot mežaudzi raksturojošos rādītājus, un tika iegūta informācija par mežaudzi raksturojošo rādītāju dimen-siju izmaiņām. Eksperimentālie ilg-lai-cīgo parauglaukumu mērījumi un meža statistiskās inventarizācijas mērījumi ir devuši informāciju, lai izstrādātu jau-nus augšanas gaitas modeļus, kas atspo-guļo mežaudžu augšanas gaitu konkrētā laika periodā.

► 2. lpp.

► 1. lpp.

Izvērtējot normatīvo regulējumu par galvenās cirtes caurmēru, tika konstatēts, ka, lai palielinātu meža kapitālvērtību, ikgadējo tīro ienākumu gūšanas potenciālu meža nozarē un meža nozares konkurētspēju, nepieciešams izmainīt galvenās cirtes caurmēru, ievērtējot Igaunijā noteikto galvenās cirtes caurmēru un zinātnieku pētījumus par meža gatavības modeļiem Latvijā.

Kāds būs ieguvums?

Atbilstoši Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētījumiem par galvenās cirtes parametru noteikšanu, izmainot galvenās cirtes caurmēru, meža kapitālvērtību iespējams palielināt par 440 miljoniem *euro* – ar nosacījumu, ja tiek veikta mērķtiecīga meža atjaunošana ar saimnieciski vērtīgāku meža reproduktīvo materiālu. Izmaiņu rezultātā palielināsies ikgadējais tīro ienākumu gūšanas potenciāls par 12 miljoniem *euro*. Tāpēc vienlaikus ar galvenās cirtes caurmēra izmaiņām paredzēts arī paaugstināt prasības attiecībā uz galvenās cirtes izpildi un meža atjaunošanu pēc galvenās cirtes, kas veikta pēc caurmēra. Tāpēc ZM vienlaikus ir sagatavojusi arī Ministru kabineta noteikumu projektu „Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumos Nr. 308 „Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi””.

LLU Meža fakultātes dekāna Dagņa Dombrovskā viedoklis: „Galvenais mērķis noteikumu izmaiņām bija meža ekonomiskās efektivitātes paaugstināšana. Visi izvirzītie jautājumi ir vērsti, lai gan intensīvāk, gan efektīvāk, gan no ekonomiskā un citu faktoru viedokļa efektīvāk apsaimniekotu Latvijas dabas bagātības.

Kāpēc bija nepieciešamas izmaiņas? Pirmkārt, tas ir mūsu meža nozares un tai skaitā arī meža īpašnieku konkurētspējas jautājums. Ja skatāmies, kas notiek kaimiņos – Ziemeļvalstīs un Igaunijā, tad šāda normatīvo aktu liberalizēšana pakā-

peniski jau ir notikusi daudz straujāk.

Liberalizācija nozīmē to, ka meža īpašniekiem ir daudz lielāka rīcības brīvība, kas rada priekšnoteikumus resursu efektīvākai apsaimniekošanai. Pēc mūsu aprēķiniem, arī šo koku mērķa caurmēru optimizēšana nozīmētu to, ka privātajiem meža īpašniekiem kopumā katru gadu būtu iespējams nopelnīt par 12 milj. *euro* vairāk un privāto mežu vērtība palielinātos par 440 milj. *euro*. Latvijas valsts mežos skaitļi ir atšķirīgi, bet tendences ir līdzīgas.

Runājot par meža atjaunošanas noteikumiem, galvenā problēma Latvijā ir tā, ka vērtīgas skuju koku audzes bieži vien privātajos mežos nomainām ar mīksto lapu koku audzēm. Tas nozīmē meža īpašuma vērtības krišanos, un nākotnē mūsu bērniem un mazbērniem būs mazāki ienākumi no meža resursu apsaimniekošanas. Tāpēc jādomā, kā palielināt skuju koku un kvalitatīvu bērza audžu īpatsvaru. Vairāk jātiecas izmantot selekcionētu stādāmo materiālu, kurš, protams, ir dārgāks.

Mēs zinām, ka galvenās cirtes vecumā cērtam kādus 500 kokus uz hektāra. Savukārt atjaunojot mežu un stādot 2,5 līdz 3 tūkstošus stādu uz ha būtu „izsēts vējā” gan augstvērtīgais selekcionētais stādāmais materiāls, gan nauda. Šī iemesla dēļ noteikumos ir priekšlikums samazināt atjaunojamo koku skaitu uz hektāra, ja atjaunots ar selekcionētu stādāmo materiālu. Tāpat mēs zinām, ka Māte Daba palīdz mežam atjaunoties, līdz ar to teritorija nepaliktu tukša.

Latvija ir bagāta valsts, ja varam atļauties neapsaimniekot ap 800 tūkst. ha neproduktīvas lapu koku audzes un 200 tūkst. hektāru neizmantotas lauksaimniecības zemes, kopā miljons hektāru zemes.”

Noteikumu grozījumiem ir beigusies sabiedriskā apspriešana, un tie tiks virzīti apstiprināšanai uz Ministru kabinetu. Lūgums sekot līdzi informācijai.

Raksta sagatavošanā izmantota ZM informācija.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

PRECIZĒTI ES ATBALSTA SAŅEMŠANAS NOSACĪJUMI MEŽSAIMNIECĪBĀ

Valdība akceptēja grozījumus noteikumos par ieguldījumiem meža platības paplašināšanā un dzīvotspējas uzlabošanā. Grozījumi precizē kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākumiem „Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā” apakšpasākumiem: „Meža ieaudzēšana”, „Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana” un „Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai”.

Veiktie precizējumi noteikumos veicinās pasākuma īstenošanas aktivitāti, jo turpmāk pasākumu īstenošanas vieta būs visa Latvijas teritorija bez ierobežojumiem.

Ir papildināti atbalsta saņemšanas nosacījumi par meža stādāmā materiāla izmantošanu. Turpmāk meža ieaudzēšanai varēs izmantot arī kategorijas „ieguves vieta zināma” meža reproduktīvo materiālu, bet šajā gadījumā atbalsta intensitāte būs 60%. Arī Meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plāns ir papildināts ar jaunu sadaļu.

Plašāka informācija par grozījumiem pieejama Ministru kabineta mājas lapā vai www.likumi.lv.

ZM informācija

SAMAZINA ADMINISTRATĪVO SLOGU LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES IERĪKOŠANAI

Ministru kabinetā atbalstīti Zemkopības ministrijas sagatavotie grozījumi 2013. gada 5. marta MK noteikumos Nr. 118 „Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi ierīko mežā, kā arī izsniedz atļauju tās ierīkošanai”. Tie nosaka kārtību, kādā lauksaimniecībā izmantojamā zemē ierīko mežu, kā arī izsniedz atļauju tā ierīkošanai. Izmaiņas noteikumos sagatavotas,

lai samazinātu administratīvo slogu zemes īpašniekiem, kas vēlas ierīkot meža lauksaimniecības zemi.

Lai zemniekiem samazinātu izmaksas par atmežošanas procesu, izmaiņas noteikumos paredz, ka turpmāk vietējās pašvaldības nepieprasīs iesniegt atmežojamās meža zemes izvietojuma plānu, ko izgatavojis mērnieks, ja lauksaimniecības zemes ierīkošana plānota kā plantāciju

mežs vai atmežošanai paredzētā platība tiek kompensēta ar ieaudzēta meža platību. Šajos gadījumos ar atmežošanu izraisīto negatīvo seku kompensācijas aprēķināšanai zemes īpašniekam būs jāiesniedz tikai atmežojamās meža zemes skice.

Plašāka informācija par grozījumiem pieejama Ministru kabineta mājas lapā vai www.likumi.lv.

ZM informācija

TENDENCES MEŽA ATJAUNOŠANĀ

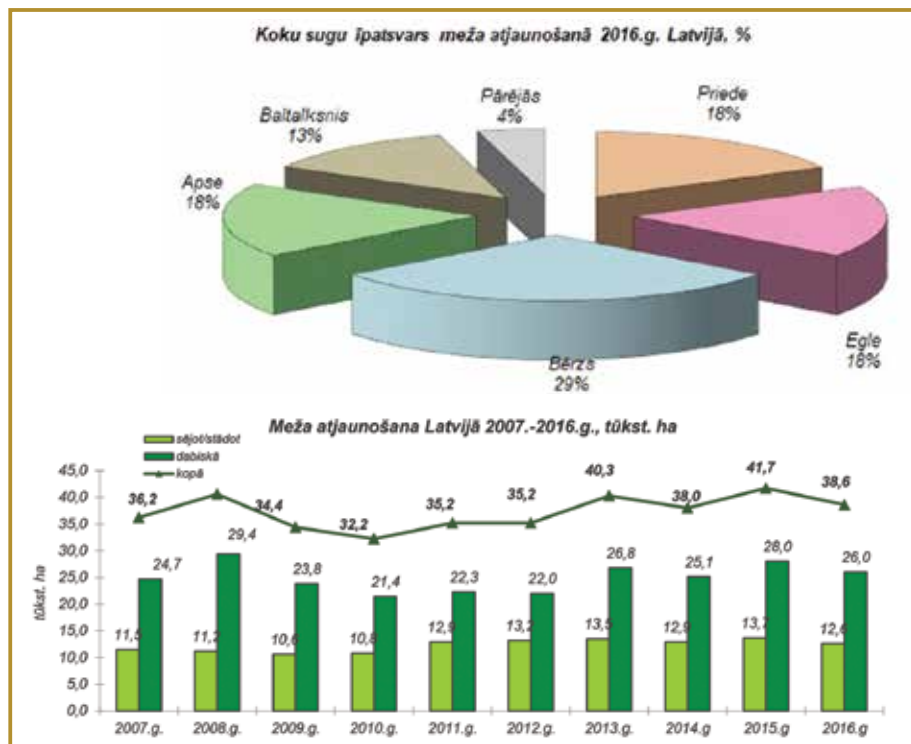
Meža atjaunošanas pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, to sējot, stādot vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām.

Apkopotā informācija liecina, ka meža īpašnieki ar mazāku platību nepievērš pietiekošu uzmanību kvalitatīvai meža atjaunošanai – kas nocirstajā mežā ieaug, to arī audzē, jeb, kā saka Valsts meža dienesta ģenerāldirektors Andis Krēsliņš, – mazo mežu īpašnieki uzticas dabai. Un rezultāts šajā gadījumā nav tas labākais – privātajos mežos priede vairs nav galvenā suga, bet apšu un baltalkšņu īpatsvars ar katru gadu pieaug.

„Ja nekas nemainīsies, jau tuvākajos desmit gados mežu vērtība Latvijā katastrofāli kritīsies,” saka Andis Krēsliņš. Nevar cirst vērtīgas sugas, audzēt mazvērtīgas un gaidīt, ka meža vērtība pieaugs.

Zināms uzlabojums, pateicoties ES naudas ietekmei, bija 2015. gadā, kad meža īpašnieki daudz vairāk stādīja egli. Taču jau 2016. gadā, kad sākās jauns atbalsta periods, bet nauda nav bijusi pieejama, un egles atjaunošanā atkal iestājās kritums.

Valsts meža dienesta ģenerāldirektors skaidro situāciju: „Pirms vairāk nekā divdesmit gadiem tika pieņemti demokrātiski likumi meža atjaunošanā, kas meža īpašniekiem atļāva arī auglīgajos meža tipos audzēt apses un baltalkšņus. Tajā laikā nodoms bija tāds, ka pēc pāris gadu desmitiem koksnes pārstrāde būs jau attīstījusies tik tālu, ka šos kokus pārstrādās ideāli un apses koksni varēs pārvērst ozolā. Ja tā tiešām būtu, tad baltalkšnis kā ātraudzīga suga būtu ļoti efektīva. Taču tā nav – gadi pagājuši un tautsaimniecībā pieprasītākās sugas joprojām ir bērzs, priede un egle. Diemžēl meža īpašnieki neizvēlas to, kas būs eko-

nomiski izdevīgi nākošajām paaudzēm. Protams, izvēles iespējas jādod, bet ir arī jādama valstiski – kas tur beigās sanāks.”

Kā liecina Valsts meža dienesta apkopotā informācija par meža atjaunošanu valstī, 2016. gadā Latvijā kopā atjaunoti 38,6 tūkst. ha meža, no kuriem valsts mežā atjaunoti 16,0 tūkst. ha, pārējo īpašnieku mežā atjaunoti – 22,6 tūkst. ha.

Meža atjaunošanas noteikumu prasības un meža īpašnieku vai tiesisko valdītāju pieņemtie lēmumi atjaunojamās koku sugas izvēlē nodrošina meža atjaunošanu ar piecām galvenajām, saimnieciski izmantotajām koku sugām – bērzu, priedi, egli, apsi un baltalkšni. 2016. gadā Latvijā ar skuju kokiem atjaunoti 13,6 tūkst. ha jeb 36 % no atjaunotās kopplatības, bet ar lapu kokiem 25,0 tūkst. ha jeb 64% no atjauno-

tās kopplatības. Galvenās lapu koku sugas ir bērzs – 11,4 tūkst. ha (29 %), apse – 7,1 tūkst. ha (18%), baltalkšnis 4,9 tūkst. ha (13%). Galvenās koku sugas meža atjaunošanā valsts mežos un pārējo īpašnieku mežos ir atšķirīgas: valsts mežos 52 % platību ir atjaunotas ar skuju kokiem, bet pārējo īpašnieku mežos ar skuju kokiem atjaunoti tikai 23% no kopējās platības. Pārējās platībās dominē ar bērzu atjaunotās audzes (30 %), kā arī ievērojamu īpatsvaru sastāda apse (22 %) un baltalkšnis (21 %).

2016. gada atjaunošanas apjomi ir par 3,1 tūkst. ha mazāki nekā 2015. gadā, tomēr tie ir optimāli un stabili, jo ir līdzvērtīgi gada laikā kailcirtēs nocirstajām platībām.

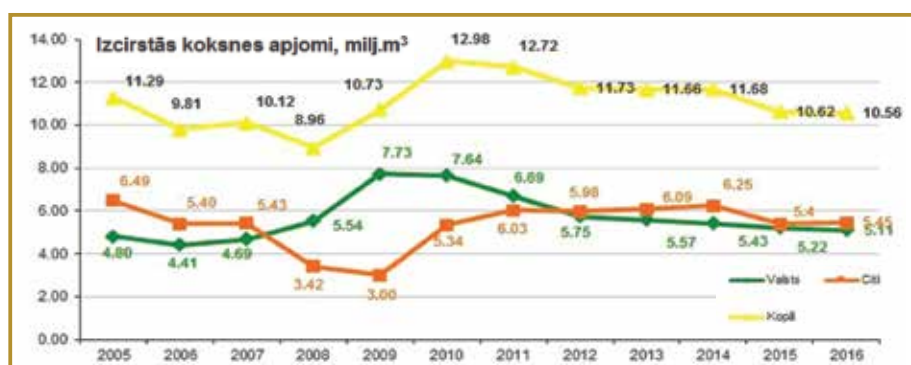
VMD informācija

IZCIRSTAIS KOKSNES APJOMS NEDAUDZ MAZĀKS

2016. gadā Latvijā tika nocirsti 10,56 miljoni kubikmetru koksnes. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir nocirsts par 0,06 milj. kubikmetru mazāk. Izcirstās koksnes apjoms samazinājies valsts mežos par 0,11 milj. kubikmetru koksnes, bet pārējos mežos izcirstais koksnes apjoms ir palielinājies par 0,05 milj. kubikmetru.

Koku ciršanas apjomu dinamiku ietekmē daudzi faktori – valsts attīstība, vispārējā ekonomiskā situācija, kokmateriālu cenas tirgū, likumdošana utt. ciršanas apjomi.

Dati iegūti, izmantojot informāciju, ko pārskatos par 2016. gadā veikto saimniec-

cisko darbību meža zemēs snieguši meža īpašnieki un tiesiskie valdītāji un kas fik-

sēta Meža valsts reģistrā.

VMD informācija

UZSĀKTA ES NOZĪMES BIOTOPU KARTĒŠANA JEB DABAS SKAITĪŠANA

Lai iegūtu detalizētu un pilnīgu informāciju par esošajām dabas vērtībām Latvijā, 2017. gada maija beigās Latvijas teritorijā uzsākta Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo biotopu jeb dzīvotņu izplatības un kvalitātes apzināšana – dabas skaitīšana.

Dabas skaitīšana ilgs trīs gadus, un šajā laikā Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā eksperti veiks aizsargājamo biotopu inventarizāciju gan valsts, gan privātajās zemēs, t.sk., privātajos mežos. Jāņem vērā, ka eksperti pārbaudīs tikai tās teritorijas, kurās potenciāli iespējama aizsargājama biotopa sastopamība.

Biotops ir viendabīga teritorija, kuru apdzīvo kādas konkrētas dzīvnieku vai augu sugas, kas piemērojušās noteiktiem dzīves apstākļiem.

Biotopu apsekošana palīdzēs efektīvāk plānot saimniecisko darbību

Projekta rezultātā tiks iegūta detalizēta informācija par biotopu izplatību un kvalitāti, un šī informācija būs savietota starp valsts iestādēm. Tādējādi tiks atvieglota dažādu atļauju un saskaņojumu izsniegšana un saņemšana, samazināsies termiņi un izdevumi gan privātpašniekiem, gan valsts iestādēm.

Projekta „Dabas skaitīšana” vadītāja Iriša Mukāne norāda: „Šobrīd lielu būvniecību, detālplānojumu izstrādes, meliorācijas sistēmu pārbūves gadījumos un pie citām saimnieciskām darbībām nepieciešams sertificēta eksperta atzinums par plānoto darbību ietekmi uz biotopiem un sugām. Šāds atzinums jāapmaksā plānoto darbību veicējam, reizēm pat tad, ja attīstāmajā teritorijā nav dabas vērtību, taču, tiklīdz biotopu kartēšana jeb dabas skaitīšana būs veikta visā Latvijā, informācija par dabas vērtībām būs publiski pieejama un daudzos gadījumos nevajadzēs tērēt privātos līdzekļus šādām ekspertizēm.”

Biotopu apsekošanas kārtība

Ņemot vērā veicamo darbu apjomu, inventarizējamās teritorijas sadalītas pa kvadrātiem, un katru gadu paredzēts apsekot noteiktu kvadrātu skaitu. Gan pašvaldībām, gan privāto zemju īpašniekiem (tiesiskiem valdītājiem), kuru īpašumos plānota dabas vērtību apzināšana, pirms noteikto teritoriju apsekošanas uz deklarētajām adresēm tiks nosūtīta informatīva vēstule, savukārt, ja dabas skaitīšanas lai-

Foto: daba.gov.lv

kā būs atrasta nozīmīga dabas vērtība, arī īpašnieks par to tiks rakstiski informēts. Dabas vērtību apzināšanas darbus veiks saskaņā ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas apstiprināto un Zemkopības ministrijas saskaņoto metodiku. Saskaņā ar atklāta konkursa rezultātiem biotopu kartēšanu īsteno personu apvienība SIA „Estonian, Latvian&Lithuanian Environment” un Latvijas Dabas fonds.

Ekspertu atpazīšana

Biotopu kartēšanu veiks eksperti, kuri dabā apsekos teritoriju, aizpildīs anketu un kartē iezīmēs precīzu konstatētā biotopa robežu. Visiem ekspertiem, apsekojot ES nozīmes aizsargājamus biotopus, jābūt līdzi Dabas aizsardzības pārvaldes izdotām noteikta parauga eksperta apliecībām.

Satiekot ekspertu, zemes īpašniekam ir tiesības piedalīties sava īpašuma apsekošanā un uzdot par to jautājumus, tomēr jāņem vērā, ka eksperta vērtējums ir informatīvs un galīgais vērtējums tiks izdarīts tikai pēc datu kvalitātes pārbaudes, ko veiks Dabas aizsardzības pārvalde. Tāpat jāņem vērā, ka saskaņā ar *Sugu un biotopu aizsardzības likuma* 9. panta 3. punktu zemes īpašniekiem un pastāvīgajiem lietotājiem ir pienākums neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli.

Bažām nav pamata

Dabas skaitīšana ir dabas inventarizācija. Tās mērķis ir iegūt zinātniski pamatotu informāciju, proti, noskaidrot, kādas un cik daudz dabas vērtību ir mūsu valstī, nevis palielināt vai samazināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju skaitu.

Īpaši aizsargājama biotopa atrašana noteiktā teritorijā nenozīmē automātisku ierobežojumu noteikšanu. Saimnieciskās darbības nosacījumus regulē normatīvie akti par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vai mikroliegumu izveidošanu atbilstoši biotopu aizsardzības mērķiem un to ekoloģiskajām prasībām. „Tas nozīmē, ka ES nozīmes biotopu kartēšana tikai apzina trūkstošo informāciju un apkopo datus, nenosakot saimnieciskās darbības ierobežojumus,” norāda Iriša Mukāne. „Lielā daļa vēl arvien uzskata, ka Latvija ir viena no zaļākajām valstīm pasaulē, taču jāatceras, ka arī mūsu valsts bagātības ir ierobežotā daudzumā. Tikai noskaidrojot, kādas, cik daudz un kādā kvalitātē mums ir dabas vērtības Latvijā, mēs varam daudz efektīvāk sabalansēt dabas saglabāšanu un saimnieciskās darbības attīstību.”

Lēmumus par sava īpašuma apsaimniekošanu Dabas aizsardzības pārvalde aicina nebalstīt uz baumām, bet pārdomātiem lēmumiem, lai dabas kapitāls būtu ilgtermiņa ienākumu avots, nodrošinot ilglaicīgu un sabalansētu attīstību.

Jautājumu gadījumā pārvalde aicina sazināties: skaitamdabu@daba.gov.lv; +37126107005.

Biotopu kartēšana tiek īstenota ES Kohēzijas fonda projekta „Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” jeb „Dabas skaitīšana” ietvaros. Projekta laikā paredzēts izstrādāt arī 20 esošajām īpaši aizsargājamām teritorijām dabas aizsardzības plānus un 5 sugu aizsardzības plānus.

Elīna Prikule,

Projekts “Dabas skaitīšana”

KAS IR BIO4ECO?

Projekts „Ilgtspējīga reģionālā bioenerģijas politika: nosacījumu maiņa” (*Sustainable regional bioenergy policies: a game changer*) jeb **BIO4ECO** ir starptautisks projekts.

Projektā ir iesaistītas astoņas Eiropas Savienības dalībvalstis (Spānija, Somija, Francija, Slovēnija, Bulgārija, Itālija, Rumānija un Latvija), kuras savukārt īsteno atsevišķus valsts līmeņa projektus. Projekta vadošais partneris ir Katalonijas Meža zinātnes centrs. Projekta partneri Latvijā ir Latvijas Meža īpašnieku biedrība un Zemkopības ministrija.

Projekta ietvaros valsts vai reģions plāno izstrādāt Rīcības plānu nacionālo vai reģionālo politiku un aktivitāšu pilnveidošanai, lai iespējami efektīvāk izmantotu vietējos dabas resursus un attīstītu vietējos resursus balstītu enerģētiku.

Latvijā sadarbībā ar ieinteresētajām pusēm iecerēts izstrādāt priekšlikumus nacionālajai bioekonomikas stratēģijai – efektīvai zemes izmantošanai un zema oglekļa ekonomikas attīstībai.

Tematisks seminārs Latvijā

BIO4ECO projekta ietvaros š.g. 13. un 14. jūnijā Latvijā notika tematisks seminārs „Efektīva zemes izmantošana oglekļa mazietilpīgas ekonomikas attīstībai”.

Tajā kopīgi ar partneru pārstāvjiem tika apspriesti divi nozīmīgi un savā starpā saistīti jautājumi – zemes izmantošanas un klimata draudzīga meža apsaimniekošana.

Ar idejām par zemes izmantošanas iespējām un plānošanu atkarībā no konkrēto teritoriju ģeofizikālā raksturojuma (augšnes tips, zemes gabala izvietojums u.tml.) dalījās **LANDMAR** projekta pārstāve no Īrijas. Savukārt **BIO4ECO** partneri dalījās pieredzē šajā jomā, kā, piemēram, Katalonijas pārstāvis iepazīstināja ar meža apsaimniekošanas plānošanas lēmumu pieņemšanas atbalsta rīku.

Diskusijā par aktīvu un klimata draudzīga meža apsaimniekošanu semināra dalībnieki sprieda, kādi zināšanu ietilpīgi pasākumi dod iespēju kāpināt meža apsaimniekošanas produktivitāti un vienlaikus veiksmīgi pielāgoties gaidāmajām klimata pārmaiņām un dot ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, kā arī par privāto meža īpašnieku iesaisti.

Izbraukuma diena uz LVMI „Silava” objektiem

Semināra otrajā dienā tā dalībnieki devās izbraukumā uz LVMI „Silava” ierīkotiem apskates objektiem. Sākumā Dr. Āris Jansons **BIO4ECO** partnerus iepa-

Dr. Āris Jansons informē semināra dalībniekus par mēslošanas ietekmi uz koku augšanas gaitu

zīstināja ar LVMI „Silava” klimata māju, kur kontrolētos apstākļos tiek iegūts augsti kvalitatīvs meža atjaunošanas materiāls un veikti pētījumi to piemērotībai gaidāmajām klimata izmaiņām.

Savukārt Dr. Dagnija Lazdiņa demonstrēja LVM un LVMI projekta “Koku augšanas apstākļu uzlabošanas pētījumu programma 2016.–2021. gadam” izmēģinājuma objektus un iepazīstināja ar pirmajiem pētījuma rezultātiem par koksnes pelnu izmantošanu koku augšanas apstākļu uzlabošanai un iegūto atbildes reakciju. Pelnu fiziskais un ķīmiskais sastāvs ir ļoti dažāds, sekmīgāk tos var izmantot vecākās, 20–30 gadus vecās, audzēs, jo jaunaudzēs pelni veicina graudzāļu pastiprinātu augšanu, kas veido nevēlamu konkurenci kociņiem.

Visinteresantākais projekta dalībniekiem šķita objekts Skrīveros, kur sarež-

ģīti apsaimniekojamā lauksaimniecības zemē ierīkoti parauglaukumi izmēģinājumu – demonstrācijas objekti – „Daudzfunkcionālu lapu koku un enerģētisko augu plantāciju ierīkošanas un apsaimniekošanas modeļi”. Stādījumi ierīkoti 1997.–2003. gadā, un uzskatāmi redzami rezultāti. Objekti ir interesanti arī mūsu zemes īpašniekiem, ja nepieciešams izvēlēties kādu no alternatīvajiem zemes izmantošanas veidiem.

BIO4ECO ietvaros plānoti starptautiskie un vietējie pieredzes apmaiņas semināri, darba grupas un diskusijas. Sadarbībā iegūtās zināšanas un iepazītie veiksmīgie piemēri stiprinās diskusiju Latvijā.

Plašāka informācija par projektu pieejama: www.mezzaipasniki.lv vai www.zm.gov.lv.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

IZSTĀDE „IEPAZĪSTIES – KOKS!” JAUNĀS TELPĀS

Noslēgusies sezona un skaists posms izstādes „Iepazīsties – koks!” pastāvēšanā. Nu jau piecus gadus apmeklētāju grupām ir bijusi atvērta meža un kokrūpniecības nozares izstāde „Iepazīsties – koks!” Mežaparka Lielajā estrādē. Līdz šim izstāde ir piesaistījusi aptuveni ap 45 000 apmeklētāju!

No 2017. gada septembra izstāde citā veidolā apmeklētājiem būs pieejama Latvijas Kokrūpniecības federācijas telpās Rīgā, Skaistkalnes ielā 1. Jautājumu un ierosinājumu gadījumā droši var zvanīt pa tālruni 26594141 vai rakstīt: koksirlabs@koksirlabs.lv. Izstāde joprojām būs pieejama bez maksas iepriekš piesakoties.

IZSTĀDE ELMIA WOOD 2017

Šogad no 7. līdz 10. jūnijam Zviedrijā, netālu no Jēnsēpingas (*Jönköping*), norisinājās vērienīgā mežsaimniecības nozares izstāde *Elmia Wood*.

Elmia Wood ir pasaulē lielākā starptautiskā mežsaimniecības izstāde, kas notiek mežā. Īpaši izstādes vieta dod iespēju vērot un pārbaudīt meža tehniku, instrumentus darbībā un darba vidē. Šajā izstādē pulcējas meža īpašnieki, meža nozares uzņēmēji, ģimenes un dažādu iestāžu pārstāvji no visas pasaules, lai izzinātu mežsaimniecības attīstības tendences, iepazītu jaunus produktus un tehnoloģiju inovācijas.

Starptautiskajā izstādē piedalījās vairāk nekā 555 dalībnieki no 28 valstīm. Dalībnieku vidū bija gan ražotāji, kas iepazīstināja ar jaunajām iekārtām un produktiem, gan pakalpojumu sniedzēji, gan dažādi uzņēmumi. Izstādes laikā notika dažādi paraugdemonstrējumi zāģēšanā, šķeldošanā, malkas skaldīšanā u.c., kur varēja vērot attiecīgo tehniku, instrumentus darbībā.

Izstāde vairākās zonās

Elmia Wood bija pārstāvētas dažādas ar mežu saistītās jomas: meža mērinstrumenti, stādu audzēšana, augsnes gatavošana, mehanizētā stādīšana, jaunaudžu aizsardzības līdzekļi, mežizstrādē – kokmateriālu transports, šķeldošanas tehnika, mežizstrādes tehnika, pārvietojamie gateri, malkas gatavošanas iekārtas, u.c.

Izstāde bija sadalīta vairākās zonās, piemēram, vienā no zonām varēja apskatīt lielo tehniku – hārvesterus, forvarderus, citā – mazo tehniku. Starp izstādes apmeklētājiem bija mednieki, kam arī bija paredzēta zona, taču tā nebija tik plaši pārstāvēta kā iepriekš minētās. Jaunums bija dronu zona un zona, kas saistīta ar loģistiku, lai koksnes materiālus no meža nogādātu līdz ražotājam un patērētājiem.

Digitālās tehnoloģijas

Kā jebkurā mūsdienu nozarē arī meža apsaimniekošanā arvien vairāk ienāk digitālās tehnoloģijas un dažādas viedtālrunu izmantošanas iespējas. Izveidotas jaunas aplikācijas, kas atvieglo

Arī kurpes no koka

Ieejot izstādē, paveras

meža īpašnieka vai mežstrādnieka darbu mežā.

Piemēram, *Katam Forests* izveidojis 3D videoaplikāciju, kas palīdz noteikt augoša meža apjomu. Mērījumus veic reālā laikā, tas izskatās tā, it kā filmētu mežu, ekrānā parādās šķērslaukums. Kā atzīst paši aplikācijas izveidotāji – šī programma vairāk domāta profesionāļiem – gan mazākiem, gan lielajām meža apsaimniekošanas kompānijām.

Izstādē varēja aplūkot vēl vienu mobila telefona aplikāciju, kas ļauj aprēķināt koksnes daudzumu krautuvē. Vienkārši nofotografējot nozāģēto kokmateriālu kaudzi, aplikācija identificēs gan GPS koordinātes šai krautuvei, saskaitīs koku daudzumu, izmērīs diametru un noteiks apjomu. Programmas lietotāji šo programmu izmanto dažādiem mērķiem, lai ātrāk izmērītu krautuves apjomus uz vietas mežā un digitalizētu datus; lai izmērītu piegādātāju kravu (automatizētā sakrauto daudzumu); lai noteiktu daudzumu piegādes brīdī; lai samazi-

Mobilās aplikācijas meža apsaimniekošanai

Foto: Maija Birkena-Dzelzkalēja

skats uz plašo meža tehnikas piedāvājumu

nātu zādzības vai nelikumīgus iepirkumus.

Bija iespēja arī aplūkot un izmēģināt profesionālo mērīšanas sistēmu *Verec Laser VL5*, kurā apvienota mērīšana ar ultraskaņu un lāzeri, kas padara šo ierīci pielāgojamu dažādām situācijām un apstākļiem. Ar to iespējams ļoti precīzi izmērīt līdz pat 700 metru augstumam. To var izmantot, lai noteiktu izcirtuma platības izmērus un ātri aprēķinātu, cik stādāmo stādu šajā teritorijā nepieciešams.

Jaunums – dronu zona

Izstādes jauninājums bija dronu zona – tajā bija iespējams aplūkot dažāda izmēra un veida dronus, ar kuriem pārsvarā

Mūsdienu tehnoloģijas un dronu izmantošana meža apsaimniekošanā

notiek mežu filmēšana. Izstādes apmeklētāji bija ļoti ieinteresēti par jauno iespēju. Droni ietaupa degvielu un laiku, kamēr tiek apsekots meža īpašums. No 120 metru augstuma meža īpašnieks vai meža apsaimniekotājs iegūst vietas pārskatu. Dronu varot ieprogrammēt konkrētas vietas apsekošanai, piemēram, lai atklātu vējgāzes. Tā vietā, lai apstaigātu vai apbraukātu lielas teritorijas. Ja dronā esat pamanījis aizdomīgu vietu vai objektu, varat doties tieši uz vietu, kur kaut kas pamanīts. Šobrīd tiekot izmantotas standarta filmēšanas kameras, bet nākotnē no iegūtajiem videomateriāliem būs iespējams noteikt meža vecumu, stāvokli un nepieciešamo apsaimniekošanas veidu un meža postījumu vietu ātrāk un precīzāk. Kā atzīst dronu zonas dalībnieki, lielākā izstādes apmeklētāju interese bija par to, vai dronus varētu izmantot arī mežacūku izsekošanai. Uz ko atbilde bija: „Izmantošanas iespējas atkarīgas no mūsu iztēles.”

Tehnikas demonstrējumi

Izstādē bija arī iespēja aplūkot nākotnes redzējumu meža stādīšanai – mehānizēto meža stādīšanas tehnoloģiju – eks-

kavatoru ar speciāli izveidotu augsnes sagatavotāju pacilās un stādīšanas stobru. Tomēr šajā procesā trūkst cilvēciskā faktora, kas ļauj rūpīgi katru stādu ielikt izveidotajā vietā un kārtīgi piebļīvēt augsni ap iestādīto stādiņu, lai nerodas brāķi stādīšanas laikā. Tehnikas demonstrējumu laikā stādi neturējās izveidotajā vietā, kā arī bieži tie vairāki izkrita vienā vietā. Līdz ar to kādam būtu jāiet un vēlreiz viss stādāmais jāpārskata un jāpiekorigē.

Kā jebkura izstāde arī šī bija komercpasākums. Tās dalībnieku galvenais mērķis pēc iespējas vairāk reklamēt savas firmas produkciju un nodrošināt tās lielāku pārdošanu patērētājiem. Pārsvarā dominēja meža, nociršanas un maksimāli lielākas iegūtās koksnes bezatkritumu pārstrādes tehnoloģijas. Izstādes apmeklētāji varēja arī iegādāties mežizstrādes tehniku: motorzāģus, krūmgriežus, aizsargapģērbu un citas lietas.

Izstādes apmeklējums deva iespēju vienkopus redzēt visu meža apsaimniekošanas ciklu – sākot no stādīšanas un beidzot ar izaugušo koku pārstrādi kokmateriālos un malkā. Izstāde bija plaša un vērienīga – lai visu varētu apskatīt un izpētīt, nepieciešamas vairākas dienas, jo vienā dienā visā, ko tā piedāvā, nemaz nebija iespējams iedziļināties. Varbūt kaut kas interesants un nepamanīts paslīdēja garām.

Katrs izstādes apmeklētājs meklē sev tuvāko sfēru, līdz ar to noteikti ir vērts uz šāda mēroga izstādi aizbraukt vēlreiz, lai paplašinātu savu redzesloku un, iespējams, gūtu atbildes uz jautājumiem vai ieraudzītu jaunas idejas, ko izmantot sava meža apsaimniekošanā vai sava meža apsaimniekošanas biznesa attīstībā.

Lielā *Elmia Wood* izstāde norisinās ik pēc četriem gadiem, līdz ar to nākamā vērienīgā izstāde notiks 2021. gadā – tiekamies!

Ieva Doniņa,

Maija Birkena-Dzelzkalēja, MKPC

Iespaidīgās meža tehnikas klāsts piesaista daudz interesentus

KĀ ES KĻUVU PAR PLANTĀCIJU MEŽA ĪPAŠNIEKU

Andreja Lasmaņa turpat 70 ha lielajā zemes īpašumā „Gaili” Iecavas novadā patlaban ir arī apmēram 15 ha meža.

Andrejs Lasmanis, vīrs jau cienījamos gados, vectēva zemi un mājas mantoja 1991. gadā pēc īpašuma tiesību atjaunošanas. Sākumā bija senču ieaudzēts mežs kā jau Zemgales pusē – kādi 10 ha ar veciem ozoliem, ošiem, apsēm, gobām, kā arī ievām un lazdām aizaugušu, padomju laikos pilnīgi nekoptu pamežu.

Tagad Andreja īpašumā ir arī dažādu sugu plantāciju mežs (egle, hibrīdapse, ozols, sarkanais osis, bērzs, hibrīdalknis, melnalksnis), kurš veidots Latvijas mežzinātnieku pētījumiem par meža kultūru audzēšanu lauksaimniecības zemēs.

Līdzīgi kā visiem zemes īpašniekiem Andrejam radās jautājums, kā zemi turpmāk izmantot. Tajā laikā viņš strādāja mežzinātnes institūtā „Silava” par tulkun un kolēģe Mudrīte Daugaviete SAPARD projekta ietvaros pētniecības nolūkos piedāvāja ierīkot dažādu koku sugu plantāciju mežu.

Sākums nebija viegls, jo jaunie kociņi ieauga zālē, tos apgrauza gan peles, gan stirnas un pat bebri. Tagad stādījumiem ir vairāk nekā 20 gadi, tie ir krietni paaugušies un liecina, kādas koku sugas ir piemērotākās audzēšanai plantāciju mežos Latvijas apstākļos.

Pie mājām saglabājušies iespaidīga caurmēra ozoli un vītols, kas tagad ir dižkoki. Kad dodamies aplūkot stādījumus, izrādās, ka Andrejam ir pašam sava Eiropas birzs, kas iestādīta tieši 2004. gada 1. maijā.

Egļu audze

Egļu audze bija viens no pirmajiem stādījumiem, kas sākumā pilnīgi pazuda zālē. Pirms pāris gadiem ar kaimiņa Uģa Zāģera palīdzību izaugušo egļu audze tika izretināta un atzarota. Iegūto materiālu izmantoja siltumnīcu stabiem. Audze ir domāta papīrmalkas ieguvei. Ir iespāids, ka tā vēl arvien ir pārāk bieza un kopšanu vēlams turpināt. Meža lietās Andrejam ir ļoti laba sadarbība ar kaimiņu.

Bērza stādījums

Sākumā šķita, ka no stādītajiem bērziem nekā nebūs, jo pārmērīgā mitruma dēļ visi bija līki un sašķiebušies uz vienu pusi. Taču ar laiku stumbri iztaisnojās un no stādītajiem bērziem izaugusi skaista birzu birzs. Atsevišķi bērzi sasnieguši pat 18–20 cm caurmēru.

Andrejs Lasmanis priecājas par bērziem, kas krietni izauguši

No atzarotām un izkoptām eglītēm dienās izaugs lietaskoki

Hibrīdapses sasniegušas jau ievērojamās dimensijas

Hibrīdapse

Pirms 20 gadiem meža ģenētikas pētījumiem stādītās ātraudzīgās hibrīdapses bija iecienījuši bebri, un audzi krietni paretināja. Tas vēl tagad labi redzams, jo dažiem kokiem ir bojāti stumbri. Tomēr visumā audze ir veselīga, un redzams, ka hibrīdapse ir ātraudzīga un perspektīva koku suga audzēšanai lauksaimniecības zemēs, jo atsevišķu stumbru caurmērs ir pat 32–36 cm. Resnākās apses jau varētu zāģēt un gūt pirmos ienākumus. Tomēr jāseko, vai neieviešas trupe.

Osis un ozols

Andreja īpašumā ir arī tādas eksotiskās koku sugas kā sarkanais osis (*Fraxinus pennsylvanica*), kas Latvijā patlaban jūtas labāk nekā tā sugas brālis – parastais osis, kuru skārusi sakņu trupe. Tomēr vēlīnajās pavasara naktīs salnās sarkanais osis pamatīgi cietis tā, ka audzē ir maz kvalitatīvu koku. Šur tur redzams, ka parastais osis ir dabiski ieaudzis.

Ozoli ir stādīti samērā biezi – tā, lai stumbri veidotos slaidāki un labāk atzarotos. Pirmajam stādījumam Andrejs pats no vietējām zilēm izaudzēja stādus. Arī tagad vēl tukšākās vietās ierušina pa kādai zīlei.

Uzskata, ka ozoli un oši aug lēnāk par citām koku sugām, tomēr par šiem stādījumiem to nevarētu teikt. Jāatceras, ka ozoli un oši jāuzmana no meža dzīvniekiem, kuriem tie ļoti garšo.

Andreja Lasmaņa vaļasprieks - peonijas

Hibrīdais alksnis un melnalksnis

Eksperimenta veidā iestādīti arī hibrīdalkšņi, kas ir baltalkšņa un melnalkšņa krustojums. Hibrīdalksnis aug ātrāk, tam stumbra kvalitāte ir labāka nekā melnalksnim un baltalksnim. Arī šīs koku sugas ir piemērotas plantāciju mežiem.

Neskatoties uz cienījamiem gadiem, Andrejs aktīvi piedalās MKPC rīkotajos semināros un mācībās, kā arī labprāt uzņem pie sevis viesus - citus meža īpašniekus un dalās pieredzē.

Šādi eksperimentālie stādījumi ir arī citviet Latvijā. Tie ir labs piemērs tiem meža īpašniekiem, kuri vēlas ierīkot savā zemē plantāciju mežu, izvēloties tam piemērotākās un perspektīvākās koku sugas.

Andreja aizraušanās savam priekam ir peonijas – patlaban vairāki desmiti šķirņu. Ziedēšanas laikā tās brauc aplūkot ne viens vien interesents. Zemgales māla augsne ir tām piemērota.

Pārējā lauksaimniecības zeme tiek iznomāta. Tādā veidā veidojas Latvijai tipiska ainava ar laukiem un meža puduriem. Un cilvēkiem, kas atbrauc ciemos, tas patīk. Andrejs tādu to vēlas arī saglabāt. Pārdomājot Andrejs atzīst, ka mūsu senči labi pazinusi savu zemi un zinājuši, kur stādīt kokus un kuru zemes gabalu atvēlēt lauksaimniecībai. Koki turēti cieņā – ja vienu nocērt, trīs iestādi vietā.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

SAIMNIEKOSIM TĀLREDZĪGI SAVĀ MEŽĀ!

Mežs deg. Kokus izgāž vai nolauž vējš. Mežs mainās ūdens līmeņa svārstību rezultātā. Savas korekcijas meža attīstībā ievieš arī slimības, kukaiņi, lielie zālēdāji. To visu dēvē par dabiskiem traucējumiem mežā.

Dabiskie traucējumi mežā veido audzes struktūru – nodrošina atšķirīga vecuma, dimensiju koku sastopamību, dažāda koku un krūmu sugu sastāvu, dažādību vainagu klājā, mirušas koksnes klātbūtni. Šie traucējumi uztur katram mežam raksturīgo dabas daudzveidību.

Pēc dabisko traucējumu mēroga var izdalīt plaša mēroga un lokālus dabas traucējumus, kas arī nosaka turpmāko audzes attīstības gaitu. Tas jāņem vērā plānojot meža apsaimniekošanu, ja mežu uztveram kā dabas sistēmu, nevis koku dārzu.

Dažādos mežos atšķirīgi dabiskie traucējumi

Plaša mēroga traucējumi (uguns, plašas vējgāzes) mežā rada ievērojamas izmaiņas – mainās apgaismojums, hidroloģiskais režīms, temperatūra utt. Šādu traucējumu rezultātā priekšrocības rodas sugām ar ātru attīstības gaitu, kā arī mazākām prasībām pret apkārtējo vidi.

Pēc lokālas dabas traucējumiem (vējš, ūdens, kukaiņi, slimības, lielie zālēdāji) mežā dominē iekšējie attīstības procesi. Lokālo traucējumu rezultātā nenorisinās mikrovides izmaiņas visā audzē vienlaikus. Šāda mežā pastāvoša mikrovide dod iespēju saglabāties sugām, kas pielāgojušās ilgstoši nemainīgiem apstākļiem.

Dažādos meža tipos ir atšķirīgi dabiskie traucējumi, piemēram, priežu, egļu vai melnalkšņu mežos. Tātad, kas vienā der, tas citā nepavisam neiederas. Tie ir ļoti būtiski nosacījumi ciršanas veida, intensitātes izvēlei galvenā vai kopšanas cirtē.

Priedes var pārciest pat vairākus ugunsgrēkus

Priežu mežos ir labi gaismas apstākļi, kas padara šos mežus piemērotus saules

prasīgajām zemsedzes sugām – piemēram, mellenēm, brūklenēm, viršiem un dažādiem ķērpjiem. Nabadzīgos priežu mežos nozīmīgs ir plašāka mēroga dabiskais traucējums – uguns, ko izraisa kokos iespēris zibens. Priedes, pateicoties biežajai mizai un augstajam vainagojumam, daudz labāk spēj izturēt uguns ietekmi nekā egles. Egles ugunsgrēkā iet bojā, turpretī vismaz daļa priežu gandrīz pie jebkuras intensitātes ugunsgrēka izdzīvo. Tās spēj pārciest pat vairākus ugunsgrēkus. Savukārt bojā gājušo resno kritalu iekšiene nodrošina stabilu mikroklimatu, kas rada dzīves vidi dažādiem organismiem. Pēc ugunsgrēkiem, platībām pakāpeniski atjaunojoties, veidojas kokaudze, ar lielāku vai mazāku skaitu vecu koku un resnas mirušas koksnes klātbūtni audzē. Ugunsgrēka vietā no koku sugām pirmās „ierodas” apses, bērzi, priedes jeb sugas, kas piemērojušās gaišai un plašai videi, kā arī tām ir piemērota spēja ražot lielu daudzumu sēklas.

Vējgāzes – dabisks traucējums egļu mežos

Citāda meža attīstības gaita ir egļu mežos. Eglēm ir sekla sakņu sistēma, tāpēc par galveno dabisko traucējumu ir kļuvušas vējgāzes. Biežāk šeit ir lokāli dabas traucējumi – vējš izgāž tikai atsevišķus kokus vai to grupas, un to vietā strauji attīstās jaunas koku un zemsedzes sugas. Šeit bieži vērojamas dažādvecuma audzes un sastopama lielā apjomā atmirušā koksne – gan nokaltuši koki, gan dažādu izmēru kritalas, kas kalpo par mājvietu dažādām sugām.

Melnalkšņu mežos – svarīgi saglabāt esošo meža vidi

Melnalkšņu meža attīstībā būtiskas ir ūdens līmeņa svārstības. Tas ir galvenais pārmaiņu cēlonis, jo izraisa atsevišķu koku izgāšanos un nokalšanu, un tā rezultātā notiek kokaudzes izrobošanās. Šis process ļauj attīstīties jaunajai koku paudzei un citām sugām.

► 10. lpp.

LATVIJAS RIETUMDAĻĀ VĒROJAMA AUGSTA MIZGRAUŽŪ AKTIVITĀTE

Visbīstamākais meža ienaidnieks ir egļu astoņzobu mizgrauzis. Tas visbiežāk savairojas pēc vējgāzēm un skar meža malās esošās egles. Tas saistīts ar to, ka egļu astoņzobu mizgrauzis dod priekšroku novājinātiem kokiem – vēja izšūpotām, ar sakņu trupi inficētām vai kāda cita iemesla dēļ augšanā atpalikušām eglēm.

Vaboles grauž ejas koksnes lūksnes kārtā, traucējot barības vielu apriti. Īsā periodā koks aiziet bojā, un kukaiņi pārvācas uz blakus esošo egli. Par kukaiņu klātbūtni tajā liecina svaigas skaidu nobiras uz stumbru. Kopā ar skaidām šādā veidā tiek izdalīts īpašais kukaiņu feromons, kas gaisā ātri iztvaiko un dod informāciju sugas brāļiem, ka „galds klāts”. Šis pats feromons, mākslīgi radīts, tiek arī izmantots, ierīkojot mizgraužu slazdus, kas ir viens no to apkarošanas ieročiem. Mizgrauzis izvēlas egles, kas ir vecākas par četrdesmit gadiem. Vaboles var vairoties arī svaigās kritālās, ja tās resnākas par 20 cm, un ziemā sagatavotos kokmateriālos. Pavasarī vaboles sāk lidot, kad gaisa temperatūra sasniedz desmit grādu. Tādēļ līdz tam laikam ziemā gatavotie kokmateriāli būtu jāizved no meža. Siltās

vasarās jaunās vaboles var veidot arī otro paaudzi, kas veicina to masveida savairošanos.

Kāda pašlaik Latvijā ir situācija ar mizgraužiem? Kādi drošības pasākumi būtu jāievēro, lai neveicinātu mizgraužu izplatību savā mežā? Šos jautājumus uzdevu VMD meža patologam **Oskaram Zaļkalnam**.

Oskars stāsta, ka pašlaik īsti neizskaidrojamo iemeslu dēļ Latvijas rietumdaļā vērojama visai augsta mizgraužu aktivitāte, tādēļ īpašniekiem jāseko līdzi sava meža veselībai. Taču ierobežot mizgraužu izplatību ir diezgan grūti. Jāsaprot, ka tajos kokos, kas ir jau pavisam vai daļēji nokaltuši un kam miza krīt nost, mizgraužu vairs nav. Tie jāmeklē eglēs, uz kuru stumbriem nobiruši raksturīgie koksnes milti. Tomēr, ja īpašnieks izlemj invadētos kokus izvākt tūlīt, vasaras periodā, tas jādara ļoti operatīvi. Koki jānozāģē un jāizved no cirmsas, maksimums, divu nedēļu laikā. Jārēķinās, ka svaiga sveķu smarža pievilinās citus kaitēkļus un tiks invadēti blakus esošie koki, veidosies jauna mizgraužu ligzda. Arī krautuve nedrīkst atrasties skuju koku audzes tuvumā. Ja zāģmateriālus krautuvē vēlas uzglabāt ilgāku laiku, tie jāmizo.

Ja īpašnieks apzinās, ka

ļoti ātri neko

neizdosies izdarīt, tad labāk neķerties klāt zāģim. Rudens un ziemas periodā to varēs izdarīt bez steigas. Tikai pašu kukaiņu eglēs vairs nebūs, jo mizgrauži pārziemo augsnē. Šādā gadījumā atliek paļauties, ka kukaiņu izplatība apstāsies pati no sevis. Pilnīgi veselus, spēcīgus kokus mizgrauži nespēj uzveikt, ja vien to nav katastrofāli daudz. Vesela egle bojājumu vietās bagātīgi izdala sveķus, un uzbrucēji tajos vienkārši noslīkst.

Ja kādam tomēr šķiet, ka situācija savā mežā ar mizgraužiem kļūst nopietna, Oskars iesaka griezties mežniecībā un jautāt pēc patologa, kas neatteiks aizbraukt uz konkrēto vietu un klātienē konsultēt meža īpašnieku.

Alda Velvere,

MKPC, Dienvidkurzemes nodaļa

◀ 9. lpp.

Atšķirīgie gaismas un mitruma apstākļi ļauj melnalkšņu mežos vienlaicīgi dzīvot daudzveidīgām sugām. Nereti tās ir pielāgojušās ilgstoši nemainīgiem apstākļiem un to izplatība plašākā teritorijā ir ļoti ierobežota. Ja šos vai citus pārmitros mežus nocērt kailcirtē vai nosusina, gan augsne, gan apgaismojums mežaudzē ļoti mainās, un tie kļūst nepiemēroti ļoti daudzām sugām, tāpēc svarīgi ir esošo meža vidi saglabāt iespējami nemainīgu.

Platlapju mežos, līdzīgi kā melnalkšņu vai egļu mežos, attīstība norisinās lēni – kāds koks izgāžas vai nolūst vējā, vai arī lēni atmirst citu dabas procesu ietekmē. Atvērumos attīstās jaunā kociņu paaudze, veidojot dažādvecumu audzi. Savukārt pārmitros platlapju mežos vērojamas ūdens līmeņa svārstības, kā rezultātā atmirst atsevišķi koki vai to grupas un veidojas nelieli atklāti laukumi.

Meža īpašniekam ir svarīgi saglabāt esošo meža vidi iespējami nemainīgu, ir jāapvieno ekonomikas un ekoloģijas pa-

matprincipi. Domājot tikai par koksnes ieguvu, nereti mežs tiek pārvērst par lauksaimniecības kultūru, kur tam maz kopēja ar dabiskas meža ekosistēmas reālo dzīvi.

Jānis Rozītis,

PDF, meža programmas vadītājs

Animācijas filmiņas par bioloģisko daudzveidību

Plašāku informāciju par sugu daudzveidībai nepieciešamo mežā un videi draudzīgu saimniekošanu var iegūt Pasaules Dabas fonda sagatavotajās astoņās

animācijas filmiņās, ko noteikti der zināt meža īpašniekam vai vienkārši dabas mīļotājam. Animācijas stāsta par veciem kokiem, atmirušiem kokiem, pameža kokiem un krūmiem, upju krastiem, mežmalām, kā arī dažādiem Latvijas mežiem.

Tās pieejamas Pasaules Dabas fonda Youtube kanālā un organizācijas mājas lapā: www.pdf.lv sadaļā Padomi meža saimniekam! Animācijas un to interneta vietne sagatavota ar Latvijas Vides aizsardzības fonda, SIA *BergvikSkog*, AS „Stora Enso Latvija”, SIA „Esplanāde” atbalstu.

KĀPĒC IET BOJĀ JAUNIE STĀDĪJUMI?

Ja cilvēks slikti jūtas un ir aizdomas par saslimšanu, viņš dodas pie ārsta. Bet ko darīt, ja ar veselības stāvokli īsti kārtībā nav mežam?

Labā ziņa ir tā, ka mežu nopietni apdraudošo kaitēkļu un slimību nav īpaši daudz. Turklāt daļa no tiem, piemēram, vadaudu pelējums ošiem ir tāds, kur cilvēks ar savu aktīvo iejaukšanos neko nevar līdzēt. Tādēļ uzmanība būtu koncentrējama uz tām lietām, kur mūsu pareiza rīcība var mainīt situāciju.

Skuju koku smecernieks bojā jaunos stādījumus

Tipisks piemērs ir skuju koku smecernieki, kuru pieaugušās vaboles pāpildbarošanās laikā apgrauž skuju koku mizu un var nodarīt lielu postu priekšu un egļu stādījumiem.

Kukaiņus pievilina svaigi cirsto koku sveķu smarža. Pavasarī, kad jaunās vaboles ir pieaugušas, tās sāk intensīvi baroties. Viņu „ēdienkartē” ir jauno skuju kociņu miza. Grauzts tiek augstumā nedaudz virs sakņu kakla. Ja stādīņš tiek „apgredzenots”, tas pilnībā aiziet bojā.

Vislielākie postījumi parasti ir nākamajā gadā pēc ciršanas, tādēļ klasiskā mežsaimniecība iesaka skuju koku cirsma stādīšanu atlikt vismaz uz gadu. Taču kukaiņu aktivitāte tomēr saglabājas arī turpmākajos gados. Smecernieku postījumus būtiski samazina augsnes sagatavošana, jo pa mineralizēto joslu vaboles nespēj pārvietoties un tādēļ gluži vienkārši netiek „kopgaldam” klāt.

Stādot skuju koku izcirtumos, saprātīgi būtu iegādāties pret smecerniekiem apstrādātus stādus. Par to jābūt norādei stādāmā materiāla etiķetē, kas tiek izsniegta kā pavaddokuments stādiem. Mazākajās stādaudzētavās stādi tiek migloti ar kukaiņus atbaidošām ķīmikālijām, bet lielajās – kociņu stumbri apstrādāti ar speciālu vasku vai smilšu – līmes maisījumu. Pret smecerniekiem apstrādāti stādi ir nedaudz dārgāki, un, ja stādīt paredzēts tūrā lapu koku cirsma, bez tā varbūt var arī iztikt. Taču stādīt pret smecerniekiem neapstrādātus stādus svaigā skuju

kokū cirsma, nesagatavotā augsnē, būtu ļoti riskanti, un var izrādīties, ka tā būs naudas kaisīšana vējā.

Citi bojāejas iemesli

Šis, protams, nav vienīgais iemesls, kāpēc iet bojā stādījumi. Nereti vērojams, ka iestādītās eglītes jau pēc neilga laika kļuvušas sarkanas un nedzīvas. Tā pilnīgi noteikti nav stādītāju vaina. Ja stāds apkaltēts vai iestādīts par seklu, tas gluži vienkārši neizplaukst, skujas pakāpeniski kļūst blāvas un nobirst – kā Ziemsvētku eglītei, ja tā pārāk ilgi noturēta istabā. Nav iespējams dot viennozīmīgu atbildi šim „sarkanumam”. Ja stādi nāk no stādaudzētavām, kur tie uzglabāti sasaldēti, var būt kāda kļūda uzglabāšanas un atsaldēšanas procesā. Ja stādīts lauksaimniecības zemē, pastāv ticamība, ka augsnē ir daudz maijvaboļu kāpuru, kas var diezgan strauji nograuzt jauno stādīņu saknes un izraisīt to bojāeju. Tādā gadā kā šis, kad sniegs uznāca vēlā pavasarī un saule jau bija augstu virs horizonta, postījumus varēja radīt arī sniega apdegumi.

Nereti egļu stādi pēc iestādīšanas vienkārši zaudē koši zaļo krāsu un kļūst dzeltenīgi. To izraisa tas, ka stādaudzētavā tie bagātīgi mēsloji ar slāpekli, lai panāktu intensīvāku augšanu. Nonākot meža aug-

kāpēc neieaug bērzu stādījumi. Par inficēšanos liecina stādi ar atmirušu galotni. Lai arī sānu zari dzīvi, nevajadzētu paļauties, ka bērzs jau ir izturīgs, gan izdzīvos. Ja stāds ir inficēts, tas aizies bojā. Sevi cenoša stādaudzētava, protams, slimus stādus nepārdos, un nokaltušai galotnītei var būt arī cits iemesls. Bet, ja šādu stādu īpatsvars ir jūtams, labāk tomēr citur meklēt stādus.

Pērkot jebkura veida stādus, jāseko līdzi to kvalitātei. Fakts, ka stādi ir sertificēti, apliecina tikai, ka to izcelsme atbilst dokumentos uzrādītajai. Vienlaikus stādu kvalitāte var būt arī nepieņemami zema.

Zāglapseņu kāpuri nograuz priekšu skujas

Bieži vien cilvēku satraukumu izraisa pusaugu priedes, kuru skujas čum un mudž no „tārpiem”.

Tie ir zāglapseņu kāpuri. Zāglapseņu mātīte ar zāgveida dējekli (no tā arī tās nosaukums!) ierobo priekšu skujās gareniskas rievīņas, kurās iedēj līdz pat 30 oļiņiem. Vienā skujā satilpst līdz pat 20 oļā! Pēc divām nedēļām no tām izšķīļas kāpuri. Tie ēd tikai iepriekšējo gadu skujas un vienīgi masu savairošanās gadījumos, kad vecās skujas nograuztas, ķeras klāt jaunajiem dzinumiem, apgraužot arī mizu. Kad viens zariņš nograuzts, tie kolektīvi pārvietojas uz nākamo. Kaitēkļu apsēstās priedes gan izskatās ļoti nepievilcīgas, bet, ja vien nav ļoti masveidīga zāglapseņu savairošanās, būtisku kaitējumu kociņiem tas parasti nenodara. Koku augšanas gaita tajā gadā palēninās, bet bojā tie neiet. Masveida savairošanās vērojama pēc sausuma periodiem, augstas saules aktivitātes, vētrām u.tml., kad priedes jau iepriekš ir novājinātas.

Klimats uz Zemes mainās. Arī mežā parādās jaunas koku slimības, ko izraisa mikroorganismi, kuri dabā eksistējuši jau iepriekš, taču nekādu būtisku ietekmi nav uzrādījuši. Taču evolūcijas vēsture rāda, ka augi ar laiku pielāgojas jaunajiem apstākļiem. Bet rūpīgs meža īpašnieks sekos līdzi sava meža veselībai.

Smecernieku postījumus būtiski samazina augsnes sagatavošana

snē, stādi pirmos gadus pārdzīvo zināmu šoku. Taču bojā tie neiet, arī pieaugumi ir normāli, un pēc dažiem gadiem eglītes atkal ir koši zaļas.

Jāseko līdzi stādu kvalitātei

Šogad daudziem īpašniekiem nepatīkamu pārsteigumu sagādāja tas, ka nebija iespējams iegādāties bērzu stādus, jo nevienā vien kokaudzētavā tie bija inficēti ar gredzenveida puvi. Puves izplatību veicināja garais, salīdzinoši siltais rudens. Stādi savlaicīgi nepārkoksņējās, to miziņa bija plāna, un katrs sīkākais ievainojums radīja iespēju sēnes sporām iekļūt augā.

Bērzu stādu inficēšanās kokaudzētavā ir viens no nepatīkamākajiem iemesliem,

KĀ PUSCIRĪTIS JAUNAUDZES KOPA

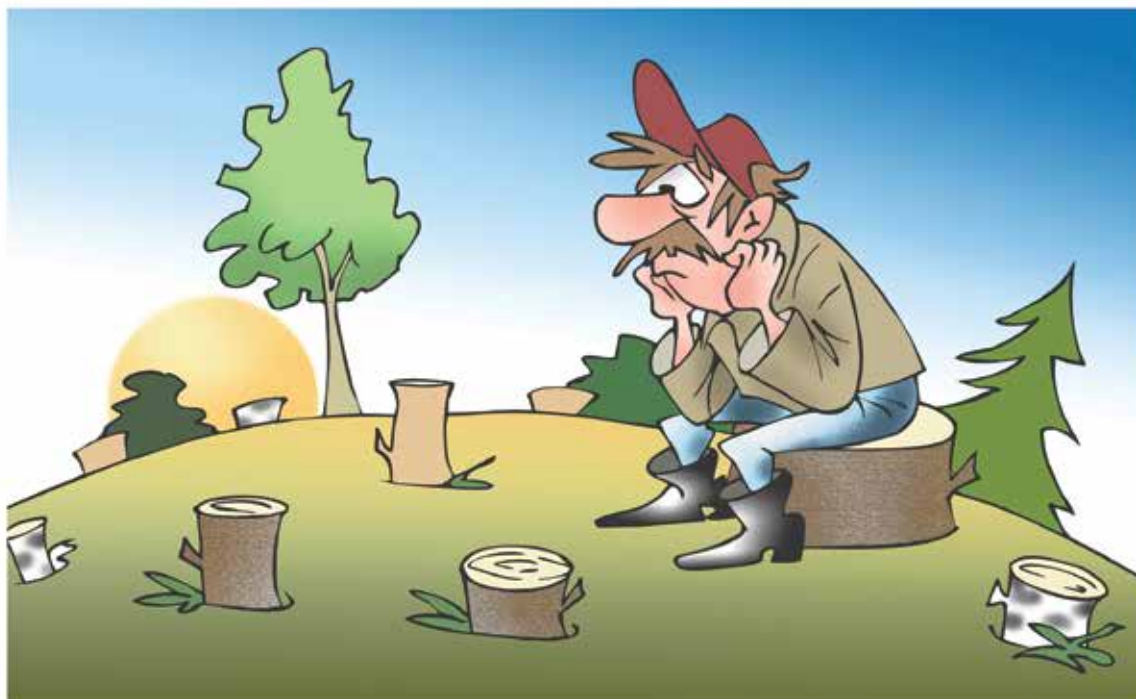
Skola maksā naudu

„Tev šito plekīti derētu izkopt!” saka mežzinis. „Tāds smuks bērziņš uzaudzis, vajag dot tam gaisu, lai neizstīdz.” To Puscirītis saprot. Galu galā arī bites un burkānus dārzā retina, citādi nekas neizaugs. Tāpat likumā noteiktais kopšanas termiņš drīz būšot klāt. Kas tur daudz, pareitinās ar’ to mežu!

Krūmu zāģis, lai arī vecs un ne īpaši jaudīgs, ir pašam, tā ka jāķeras tik klāt. Bet izrādās – tik vienkārši vis nav. Izvākt ārā alkšņus un zvēru apgrauztās apses – tas it kā būtu skaidrs. Bet ko darīt ar bērziem, kas vietām saauguši biezi kā suseklis? Un visi smuki! Kod kurā pirkstā gribi, visi sāj! Tā skatoties un pētot, darbs uz priekšu neiet tikpat kā nemaz. Bet kaut ko jau izzāģē, drusku retāks paliek, un ar laiku rodas arī kaut kādas iemaņas. Pēc mēneša pusotra, pa brīvajiem brīžiem pazāģējot, skat, platība tomēr „nomocīta”.

„Daudz par biezu,” saka mežzinis. „Šito es tev nevaru ieskaitīt par izkoptu!” Rāda noteikumus, tabulas, stāsta par maksimālo pieļaujamo kociņu skaitu pēc kopšanas. Puscirītis saprot tikai vienu – laikam jau pats tomēr galā netiks, jo sākas pavasaris ar lauku darbiem. Znots iesaka citu risinājumu – viņam viens paziņa strādājis jaunaudžu kopēju brigādē. Viņiem tā lieta ejot ātri. Piebraucot ar veselu busiņu, piecus hektārus „noplaujot” vienā dienā!

Tiekoties ar kopēju brigadieru, Puscirītis uzzina daudz ko jaunu. Esot arī tādās Eiropas naudas jaunaudžu kopšanai. Puscirītim vispār pašam nekas nebūšot jādara, arī maksāt neko nevajadzēsot. Brigadieris, kā labs cilvēks, viņam gan projektu uzrakstīšot, gan mežu izkoptošot atbilstoši visiem likumiem. „Jāsalsas” tikai visas platības, ko var kopt, – jo vairāk, jo labāk! Arī pērn stādīto egli noteikti jāliek projektā iekšā, tas došot vairāk punktu pie vērtēšanas.

Kas gan no tik vilinoša piedāvājuma atteiksies! Puscirītis no savas puses tikai paraksta līgumu ar kopēju SIA par to, ka visa no Eiropas saņemtā nauda pārskaitāma viņiem, un darbs var sākties. Tālāk viss notiek raiti. Tikko saņemta ziņa no LAD par projekta apstiprināšanu, meža malā apstājas autobusiņš, no tā izbirst desmit puīši ar zāģiem, un drīz viss mežs rūc! Pēc pāris dienām brigadieris ziņo, ka darbs izdarīts. Tagad tikai jāparaksta papīrs iesniegšanai mežniecībā, lai mežzinis zina, ka viņam jāiet platība apsekt!

Puscirītis labprāt piedāvājas doties pārbaudes gājienā kopā ar mežzinu. Nu šoreiz taču visam būtu jābūt kartībā, jo darbu veica profesionāli! Taču, iebrienot svaigi izkoptajā platībā, arī pats saimnieks saprot, ka tā īsti lāgā tomēr nav. Mežzinis saka – skaits gan atbilstot, bet, paskatoties rūpīgāk, izrādās, ka atstātie kociņi cits liks, cits apgrauzts... Atstātas apses un baltalkšņi, vienā vietā vispār – smuka, taisna ieva! Bērziņš turpat blakus guļ nozāģēts, jo tas bijis nedaudz mazāks. Vēl bēdīgāka aina paveras, ieejot stādītājā platībā. Lielai daļai egļu spices nost, vienā vietā „notrimerēta” visa egļu rinda, bet vietā atstātas apses. Puscirītis, skatoties uz šo postažu, pat apraudas. Viņa tik rūpīgi stādītās un pārstādītās eglītes! Mežzinis saka – raugoties no likuma burtā, viņš visas platības varot pieņemt, atteikumam formāli nav pamata, bet darbu kvalitāte... Te tev nu bija profesionāli!

Izrādās, puīšiem par darbu konkrētajā uzņēmumā maksā visai maz. Lai kaut ko

nopelnītu, kopt nav laika, ir jāpļauj! Īpaši neko nepētot un tādus „smalkumus” kā vērtīgākās koku sugas neņemot galvā...

Kad saruna rit tālāk un Puscirītis mežkungam izstāsta par izpalīdzīgo jaunaudžu kopēju brigadieru, tas kārtējo reizi galvu vien groza. Izrādās, šī „nesavtīgā” darbošanās klienta labā brigadiera maciņā par izkoptajiem 7 hektāriem ienesusi turpat tūkstoši eiro! Nerēķinot tiešo samaksu par pakalpojumiem!

„Puscirīt, par viena hektāra izkoptšanu, veidojot mistraudzi, Lauku atbalsta dienests maksā 380 eiro. Kopēji par tādās grūtības pakāpes darbu parasti neprasa vairāk par 150 eiro. Atskaitot maksu par projekta izstrādi un platību uzmērīšanu, atlikusi starpība būtu tava. Vai tad tu pats nebūtu varējis piezvanīt uz Meža konsultāciju centru, pasūtīt par ļoti samērīgu samaksu projekta rakstīšanu, sazvānīt viņu ieteiktos kopējus un drošības dēļ pasekot līdzī strādnieku darba kvalitātei? Meža konsultāciju centrs veic arī platību uzmērīšanu. Visa šī organizēšana neprasa ne lielu darbu, ne laiku. Kādēļ maksāt un pārmaksāt kādam par darbu, ko var izdarīt pats?!”

Uz priekšu Puscirītis tā arī darīs. Un arī „pļāvējus” savā mežā iekšā vairs nelaidīs! Bet šoreiz spēkā līgums ar jaunaudžu kopēju SIA, un tikko Lauku atbalsta dienests viņam naudu pārskaitīs, to tūlīt nāksies pārskaitīt tālāk. Ko lai dara – skola maksā naudu.

Alda Velvere,

MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

NEPABRAUCAM GARĀM!

Vasara ir tuvāku un tālāku ceļojumu laiks. Apceļojot Latviju, ir vairākas ar mežu saistītas vietas, kuras būtu interesanti apskatīt. Piemēram, meža muzeji un ekspozīcijas, kurās var iepazīties ar meža iemītniekiem, vēsturi, senām liecībām, darbarīkiem.

Jaunmoku pilī apskatāma Meža muzeja jaunā ekspozīcija

Tukuma pusē AS „Latvijas valsts meži” Jaunmoku pilī no janvāra atklāta Meža muzeja jaunā ekspozīcija „Mežs un tā nozīme cilvēka dzīvē”. Izstādē eksponēti meža dzīvnieki un putni uz īpaši veidotiem 76 paliktņiem ar tajos iebūvētām gaismas un skaņas instalācijām, kas atveido vidi un apstākļus, kādā tie dzīvo. Meža atmosfēru muzejā rada gan jaunizveidotās gaismas un skaņas instalācijas, gan arī Latvijā augošo koku stumbri. Paši mazākie muzeja apmeklētāji aicināti rotaļāties stilizētā putna ligzdā. Vairāk: www.jaunmokupils.lv

Kazdangas pilī – meža ekspozīcija

Aizputes novada Kazdangas pils otrajā stāvā tagad izvietota meža ekspozīcija, kas agrāk bija apskatāma LVM Dienvidkurzemes mežsaimniecības ēkā Bojās. Pilī apskatāmi gan dokumenti un grāmatas, gan seni darbarīki un fotogrāfijas, gan eksponāti, kas stāsta par kokiem, mežu, dzīvniekiem un putniem, izbāzeņi. Vairāk: www.kazdangaspils.lv

Ķirbižu vides izglītības centra meža muzejs

Limbažu novada Viļķenes pagastā 18.–19. gs. būvētajā Ķirbižu muižas kompleksa klētī – labības kaltē kopš 1989. gada darbojas Ziemeļlatvijā vienīgais Meža muzejs. Tā četrās zālēs apmeklētāji var iepazīties ar apkārtnes mežu floras un faunas bagātībām – aizsargājamiem augiem, medību trofejām, zvēru un putnu izbāzeņiem, ar meža apsaimniekošanas darbarīkiem. Ekspozīcijā izstādīti arī materiāli par mežsaimniecības skolu vēsturi Latvijā, Rīgas jūras līča austrumu piekrastes mežu administratīvo vēsturi un meža darbiniekiem no 1921. gada. Vairāk: www.limbaži.lv

Annas Āzes meža muzejs

Meža muzejā Viļakas novada Žīguros ir iespēja iepazīties ar mežsargu darba-

rīkiem, kā arī ar dzīvnieku izbāzeņiem, dzīvnieku ādām un pārnadžu ragiem, kurus vairāk nekā 20 gadu garumā vākusi un izstādījusi mežziņa un muzeja saimniece Anna Āze. Muzejā atrodas viņas veidotie dzīvnieku un putnu izbāzeņi, rūpīgi vāktās grāmatas un dažādi bukleti par mežiem. Vairāk: www.vilaka.lv

Valdemārpils meža muzejs

Talsu novada Valdemārpilī no 1971. gada darbojas Meža muzejs. Privātajā muzejā aplūkojama Metuzālu ģimenes privātkolekcija – savdabīgi dabas veidojumi un Latvijas meža dzīvnieku ragi. Muzejā apskatāma arī ekspozīcija par Latvijas mežsaimniecības vēsturi. Visapkārt muzejam ir valsts nozīmes dendroloģiskais stādījums. Vairāk: www.valdemarpils.lv

Dabas izziņas un aktīvākas darbošanās cienītājiem Dabas aizsardzības pārvalde piedāvā iegriezties kādā no sešiem Dabas izglītības centriem:

Meža māja atrodas mitro mežu ieskaustajos Vēršupītes krastos Ķemeru nacionālajā parkā;

Pauguri atrodas Gaujas Nacionālā parka Līgatnes dabas takās;

Rāzna mājvietu radis Rēzeknes novada Mākoņkalna pagasta pārvaldes ēkā Rāznas ezera krastā;

Slītere atrodas Dundagas novadā, Slīteres bākā, Ozola namiņā un Slīteres nacionālā parka dabas takās;

Vēcupītes atrodas Gaujas Nacionālā parka ziemeļu galā, netālu no Valmieras, senā mežziņa mājā;

Ziemeļvidzeme atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, Salacgrīvā.

Vairāk: www.daba.gov.lv sadaļā Vides izglītība.

„Latvijas Valsts mežu” dabas parks Tērvetē ir labākā un draudzīgākā vieta ģimenei ar bērniem un tiem, kas pasaulē prot lūkoties ar bērna acīm, priecāties par dabas un pasakas saspēli. Vairāk: www.mammadaba.lv

AUGOŠU KOKU CIRSMU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2017. gada otrajā ceturksnī veiksmīgi noslēgušās 17 izsoles, kurās kopumā izdarīti 310 solījumi. Līdz jūnija beigām noslēgsies vēl 6 izsoles. Mūs priecē, ka, pateicoties lielajam solījumu skaitam, cirsmu pārdevēju ieguvums, salīdzinot izsoles sākumcenu ar izsoles nosolīto cenu, ir nedaudz vairāk nekā 200 000 euro. Tas ir vairāk nekā 2016. gadā kopā.

Kopējā izcērtamā krāja pārdotajās cirmās ir 13 963 m³, kopā 69 ha meža platības. Visvairāk izsolītas jauktās cirmas ar 40–60% skuju kokiem, jāsaka gan, ka to cena, salīdzinot ar gada sākumu, ir nedaudz kritusies.

Cirsmu cenu apskats 2017. gada otrajā ceturksnī:

- Skuju koku cirsmu (skuju koki sastāvē vairāk par 70%) cenas svārstās no 30,23 līdz 39,70 EUR/m³, vidējā svērtā cena 35,90 EUR/m³.

- Jaukto cirsmu (skuju koku īpatsvars 40–60%) cenu svārstība ir no 23,30 līdz 39,06 EUR/m³, vidējā svērtā cena 29,85 EUR/m³.

- Lapu koku cirsmas (valdošās sugas: bērzs, apse un melnalksnis) – no 17,23 līdz 24,00 EUR/m³, vidējā svērtā cena 21,44 EUR/m³.

Bērza cirsmu cena – 32,98 EUR/m³.

Baltalksnis – 13,64 EUR/m³.

Dēzija Gabrāne-Vidze, Mezabirza.lv

AR BASĀM KĀJĀM PĒC VESELĪBAS UN MUNDRUMA

Kad lauku darbi rit pilnā sparā un darba duna nebeidz rimt, ir jāatrod kāds mirklis sev, kad parūpēties par savu veselību un atjaunot spēkus turpmākajām gaitām.

Vai zināji, ka cilvēka pēdas ir organisma spogulis?

Pēdas ir kā ķermeņa karte, uz kuras atrodas visu orgānu projekcija. Atbilstošie reflektorie punkti pēdās atspoguļo cilvēka ķermeni un tajā esošos orgānus un sistēmas. Masējot pēdas, tiek masēti visi šie punkti, un tādējādi notiek iedarbība uz visu organismu. Tādēļ ir svarīgi atrast laiku un parūpēties par savu veselību, ne tikai tad, kad jau ir par vēlu, bet arī profilakses nolūkos, kaut reizi mēnesī, un te lieliski noder baskāju takas.

Staigājot ar basām kājām pa dažādām dabiskām virsmām:

- cilvēks norūdās, stiprina organisma aizsargspējas,
- asinis organismā riņķo straujāk,
- cilvēks uzņem zemes enerģiju un atdod lieko,
- stiprinās kāju muskuļi, saites, locītavas,
- mazinās krampji ikru muskuļos,
- normalizējas asinsspiediens,
- izzūd galvassāpes,
- lieliska atpūta nogurušām kājām,
- atslābums un miers,
- veicina līdzsvara izjūtas veidošanos, iekšēju stabilitāti – gan fizisku, gan psiholoģisku,
- maigi aktivējot nervu galus, kas ir pēdās, labvēlīgi tiek ietekmēts viss organisms.

Šim nolūkam lieliska vieta ir atpūtas bāze „Valguma pasaule”, kur iespējams apmeklēt un izstaigāt apmēram 3 km garo baskāju taku. Šī taka ir veidota no daudz un dažādiem materiāliem, piemēram, oļiem, laukakmeņiem, šķeldas, raupjas priedes mizas, stikla, māla utt. Ejot pa dažādās tekstūras materiāliem, pēdas izjutīs patīkamu kņudoņu un kļūs siltas pat visvēsākajās dienās. Šī baskāju taka atrodas Ķemeru nacionālajā parkā, Engures novada Smārdes pagastā. Bet ko darīt, ja līdz Engurei mērojams pārāk tāls ceļš? Ierosinājums – izveidosim mājās paši savu baskāju taku un rūpēsimies par savu veselību ik dienu.

Praktisks padoms, kā to labāk izdarīt

Būs nepieciešama vieta, kur veidot savu baskāju taku, un dažādi materiāli, ko varam iegūt dabā.

Veidosim taku, kas sastāv aptuveni no 1 m² lieliem laukumiem, kas seko cits aiz cita un ir izklāti ar dažādiem materiāliem. Ja taku veidojam, piemēram, savā piemājas dārzā un tas iespējams, šos laukumus vajadzētu izrakt aptuveni 10 cm dziļus, lai nobērtie materiāli paliktu savās vietās. Kad tas ir izdarīts, liekam materiālus, kas pēdām būtu patīkami, lai tās sākumā pieradinātu. Tie varētu būt jūrmalā lasīti akmeņi, laukakmeņi, sūna, niedres, jūrmalas smiltis. Tālāk sekotu kaut kas ekstrēmāks, piemēram, priežu un egļu čiekuri, šķelda, priedes miza. Un takas beigās, ja ir pieejams, varam palutināt sevi, noliekot vanniņu, kurā ir šķidrā baltais māls, kas satur tādus vērtīgus mikroelementus kā magnijs un cinks. Vai gluži vienkārši traukā apliet dažādus pļavā lasītus lakstaugus un uztaisīt pēdām relaksējošu vannu pēc garās darba dienas.

Izveidot baskāju taku varam, neieguldot lielus līdzekļus un laiku. Gluži vienkārši – jādodas dabā un jāievāc nepieciešamie materiāli, lai varētu izveidot savu veselības taku.

Parūpējoties par pēdu labsajūtu, mēs rūpējamies par visu organismu kopumā. Un kas gan cits rūpēsies par mūsu veselību, ja ne mēs paši.

Lai veselā miesā vesels gars!

Zane Baltaiskalna,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

Foto: Zane Baltaiskalna

GATAVOJAMIES SVĒTKIEM – PĪĻU SEZONAI STARTA ŠĀVIENS

Garda pīļu zupa

Kad sezonas atklāšanas pēcpusdienā mūsu pūliņi ir vainagojušies ar panākumiem un esam tikuši pie medījuma, laiks to nobaudīt, un te noderēs recepte gardai pīļu zupai.

Nepieciešams (4 porcijām):

1 pīle;
Sviests;
Meža cūku tauki;
3 lieli sīpoli;
2 lieli burkāni;
Ūdens 1,5 l;
Kartupeļi (pēc vajadzības);
Garšvielas – kadiķogas, melnie pipari, sāls, lauru lapas, loki, dilles, pētersīļi.

Pagatavošana

Pīli sagriež palielos gabalos un apcep sviestā. Katlā uzkarsē taukus, sagriež sīpolus un burkānus un apcep, tad pievieno apcepto pīli, pielej ūdeni, pievieno dažas kadiķogas, piparus, sāli un lauru lapas (pēc garšas) un vāra, kamēr gaļa mīksta. Izvārīto gaļu izņem un katlā liek smalki sagrieztus kartupeļus un vāra, kamēr gatavi. Zupa iznāks pabieza, pasniedzot pārber ar lokiem, dillēm un pētersīļiem. Ēd kopā ar pagatavoto pīles gaļu.

MINHAUZENA SVĒTKI 2017

Mednieki tiek aicināti piedalīties mednieku festivālā „Minhauzens svētki 2017”. Šogad festivāls norisināsies 4.–5. augustā Mērsragā, vienuviet pulcējot tos, kas vēlas būt starp savējiem un izjust mednieka garu. Festivālā ir aicinātas piedalīties mednieku formējumu komandas un līdzjutēji. Pieteikties iespējams līdz 30. jūlijam. Informācijas apmaiņa: www.latma.lv; pieteikumi sūtāmi uz e-pastu: minhauzens@latma.lv.

Gada griezumā ir vairāki datumu, kas liecina par jaunās medību sezonas sākšanos. Viens no šiem īpašajiem datumiem ir augusta otrā sestdiena, kad zaļā gaisma tiek dota pīļu medību sezonai.

Šogad pīļu medību sezona tiks atklāta 12. augustā tradicionāli plkst. 16.00, kad atskanēs pirmie šāvienu un tiks gūti pirmie medījumi.

Novērots, ka vislielākā mednieku aktivitāte ir tieši sezonas sākumā un vairāk tiek medītas tieši mežapīles. Sākoties jaunajai sezonai, vēlamies atgādināt, ka, medījot pīles, medniekam ir jābūt īpaši vērīgam un piesardzīgam, lai nenomedītu sugas, kas nav medījamo putnu sarakstā. Ņemot vērā ūdensputnu medīšanas specifiku, īpaša piesardzība noteikti jāpievērš arī medību drošībai.

Pirms došanās uz medību vietu būtu ieteicams ne tikai atkārtot drošības noteikumus, bet arī pievērst uzmanību medību platības tiesiskajam statusam un ierobežojumiem tās izmantošanai ūdensputnu medībās (medību tiesību īpašnieks, lietotājs, publiskās ūdenstilpes u.c.).

Atcerēsimies, ka medības uzraugošās institūcijas, sākoties jaunajai ūdensputnu medību sezonai, veiks pastiprinātu mednieku kontroli, un ievērosim visus noteikumus un ētiskās normas, lai paši sev nesabojātu svētkus.

Vēl viens ieteikums pirms jaunās sezonas sākšanās būtu atsvaidzināt iemaņas šaušanā pa lidojošu mērķi. Medniekam savs ierocis ir jāizjūt un jāprot lietot. Treniņi šautuvē ir lielisks veids, kā pilnveidot un atsvaidzināt šaušanas prasmes, lai gūtu labus rezultātus.

Mednieku ģimenēm, sievietēm vai draugiem, tiem, kas nav mednieki, pirmās pīles arī var būt lielisks pasākums, kopā ar medniekiem dodoties uz pīļu sezonas atklāšanu un labi pavadot laiku pie dabas. Arī jūs varat piedalīties, gaidot pie ūdenstilpes iznākam medniekus, klausoties mednieku stāstus par piedzīvoto, kopīgi apstrādājot medījumus un svinot šos svētkus – pirmās pīles.

Lai visiem izdevušies svētki! Ne pūkas, ne spalvas!

Zane Baltaiskalna,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

JAUNS MEMORANDS MEDĪJAMO DZĪVNIEKU POSTĪJUMU SAMAZINĀŠANAI

AS „Latvijas valsts meži” (LVM) un citas mežsaimnieku un mednieku organizācijas ir parakstījušas jaunā redakcijā memorandu „Par savstarpējo sadarbību medījamo dzīvnieku postījumu samazināšanā”. Tajā veikti vairāki būtiski grozījumi, tomēr pamatmērķis palicis nemainīgs – apvienot mednieku un mežsaimnieku intereses, lai izaudzētu kvalitatīvu mežu un tajā būtu vairāk medījamo dzīvnieku.

Kā jauninājums ietverts mērķis, kas rosina mainīt meža apsaimniekošanas praksi, ieviešot paņēmienus, kuri orientēti uz briežu dzimtas dzīvnieku postījumu samazināšanu.

„Viens no paņēmieniem ir barības bāzes saglabāšana dzīvniekiem – kopjot jaunaudzes, atstāt lapu kokus (kārkļus, pīlādži, ozolus, apses u.c.), kas netraucē mērķa sugas augšanai. Nodrošinot papildu barības bāzi briežu dzimtas dzīv-

niekiem, mazāk tiek postīti mērķa koki. Šo principu var ievērot arī izlases cirtēs. Mērķa sugas retināšanu var sākt arī vēlāk – jo lielāka biežība jaunaudzē, jo procentuāli mazāks bojāto pieaugušo koku skaits,” pastāstīja Guntis Ščepaniks, LVM Meža infrastruktūras un medību vadītājs.

Plašāka informācija un memoranda teksts LVM mājas lapā.

LVM informācija

MEŽA ĪPAŠNIEKI AICINĀTI PIETEIKTIES KONKURSAM „SAKOPTĀKAIS MEŽS”

Lai veicinātu ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un apzinātu labas mežsaimniecības prakses piemērus privātajos mežos, meža īpašnieki tiek aicināti pieteikt dalību konkursā „Sakoptākais mežs”.

Konkurss šogad organizēts pirmo reizi un ir vērst uz to, lai informētu sabiedrību par pozitīviem piemēriem privāto mežu apsaimniekošanā, veicinot sabiedrības izpratni par lauku kultūrvides saglabāšanu.

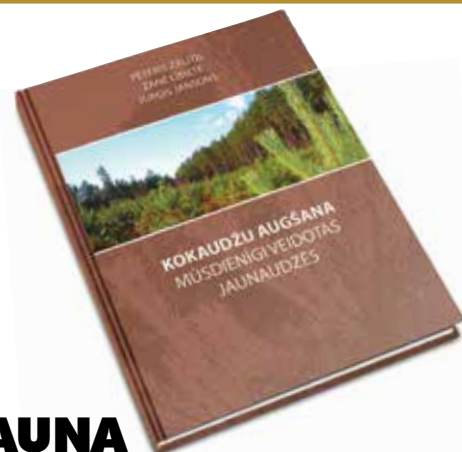
„Mežs, tāpat kā sēta un lauks, ir regulāri jākopj, domājot par ilgtspējību un labu mežsaimniecības praksi. Meža apsaimniekošanas pamatā jābūt zemes racionālai izmantošanai. Veicot apsaimniekošanu, uzmanība jāvērs uz produktīvu, noturīgu mežaudžu izveidi, zinātniski pamatotu apsaimniekošanas metožu izmantošanu, kā arī jādomā par lauku kultūrvides saglabāšanu. Latvijā ir meža īpašnieki, kuri jau pievērs lielu uzmanību ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai, tāpēc vēlamies, lai meža īpašnieki cits no cita varētu aizgūt labas apsaimniekošanas prakses pieredzi,” norāda Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs Arnis Muižnieks.

Plānots, ka goda nosaukums „Sakoptākais mežs” turpmāk tiks piešķirts katru gadu. Konkursa mērķis ir apzināt labas mežsaimniecības prakses piemērus privātajos mežos, popularizējot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu.

Konkursanti tiks vērtēti, analizējot meža īpašnieku ieguldījumu produktīvu un noturīgu mežaudžu izveidē, pievērsot uzmanību atjaunošanai, mežizstrādei, kopšanai, meža infrastruktūrai, ainavas elementu plānošanai, zinātniski pamatotu metožu izmantošanai ilgtspējīgā meža apsaimniekošanā.

Pieteikt dalību konkursā var no šī gada 1. jūnija līdz 14. jūlijam. Pieteikumu konkursam var iesniegt jebkura fiziska vai juridiska persona, t.sk., pašvaldība, apsaimniekotājs vai pilnvarotā persona. Ar konkursa nolikumu iespējams iepazīties interneta vietnē www.mezaiipasnieki.lv sadaļā Konkurss „Sakoptākais mežs”.

Konkursa organizētājs ir Latvijas Meža īpašnieku biedrība. Uzvarētāju apbalvošana paredzēta meža nozares Gada balvas „Zelta čiekurs” pasākuma ietvaros. Papildu informācija: Zane Ieviņa, projektu vadītāja, tālr. 28714969.

JAUNA GRĀMATA „KOKAUDŽU AUGŠANA MŪSDIENĪGI VEIDOTĀS JAUNAUDŽĒS”

Reizē ar izcilā latviešu mežzinātnieka Pētera Zālīša 80. dzimšanas dienas svinībām jūnijā notika arī Pētera Zālīša, Zanes Lībietes un Jurģa Jansona monogrāfijas „Kokaudžu augšana mūsdienīgi veidotās jaunaudzēs” atvēršana. Grāmatā apkopoti 15 gadu laikā veiktie pētījumu rezultāti un secinājumi, kas varētu kalpot kā rekomendācija mežsaimniekiem, prognozējot savu uzņēmējdarbību.

Par grāmatas iegādi lūdzam interešēties, rakstot uz e-pastu: info@silava.lv.

KONKURSS „MŪSU MAZAIS PĀRGĀJIENS 2017”

Zemkopības ministrija (ZM) jau vienpadsmito reizi izsludina par tradīciju kļuvošo konkursu Latvijas skolu jaunatnei „Mūsu mazais pārgājiens 2017”. Tajā aicināti piedalīties visu Latvijas vispārizglītojošo un profesionālo izglītības iestāžu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki. Šogad konkursa moto ir „Meža zemē Latvijā!”.

Konkursa uzdevums ir veikt izpēti par lietaskoku turpinājumu Latvijā un pasaulē gala izstrādājumu veidolā. Dalībniekiem jāsatavoto radošs izpētes darbs – pārgājiena vai ekskursijas apraksts brī-

vā stāstījumā, eseja vai cita literārā forma par interesantiem novērojumiem un atklājumiem, papildinot aprakstu ar stāstnieku liecībām un vizuālo informāciju (zīmējumiem, kartēm, fotoattēliem u.c.).

Konkursa darbs jāiesniedz līdz š.g. 6. oktobra plkst. 15 Zemkopības ministrijas Meža departamentā vai jānosūta pa pastu ar norādi „Mūsu mazais pārgājiens 2017”.

Konkursa pieteikuma anketa un nolikums atrodams ZM mājas lapā www.zm.gov.lv.

ZM informācija

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs,
Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine,
tālr. 63050477, mob. 29133563

Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LLKC
Ozolnieku nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Liepāja	Zane Baltaisakalna	20226697
Saldus	Alda Velvere	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Ludvigs Karvelis	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Valda Meijere	28692818
Iecava	Agris Kauliņš	26498315
Aizkraukle	Jekaterīna Blaua	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Jelgava	Ieva Doniņa	26352648
Dobeles	Ieva Doniņa	26352648
Gulbene	Ginta Ābeltiņa	26117578
Kuldīga	Valdis Usne	26438175
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426
Apmācību centrs “Pakalniēši”	Danuta Kiopa	26141853